

Gdańsk-Kraków-Warszawa-Wrocław, 23 marca 2021

Sz. P. Krzysztof Żuk
Prezydent Miasta Lublin**Szanowny Panie Prezydencie,**

Jako zarząd Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA, w imieniu naszej społeczności zwracamy się do Pana z apelem o dalsze wspieranie Galerii Labirynt w obliczu ponawianych ataków na tę instytucję oraz Waldemara Tatarczuka, który obecnie pełni obowiązki jej dyrektora. Uważamy, że wspomniane ataki są motywowane politycznie. Wskazuje na to przede wszystkim fakt, iż nie znajdują precedensu w ciągu długiej i chwalebnej historii placówki, a w szczególności w ciągu ostatnich kilkunastu lat, kiedy Galerią kierował Waldemar Tatarczuk. Ten przez ponad dekadę dał się poznać odbiorcom z Lublina oraz reszty kraju nie tylko jako znakomity kurator i menedżer, ale przede wszystkim jako mediator, zdolny do umacniania komunikacji pomiędzy różnymi środowiskami zarówno w polu sztuki, jak i w sferze społeczno-politycznej. Nieoceniony był m.in. jego wkład w budowanie relacji pomiędzy twórcami kultury w Polsce, Ukrainie i Białorusi, jak i krytyczną refleksję o problemach, które utrudniają na co dzień dialog pomiędzy obywatelami tych krajów. Przyjmując stypendystów programu Gaude Polonia, kierowana przez Tatarczuka galeria realizowała cele strategiczne polskiej polityki wschodniej. Z kolei takie wydarzenia jak wystawa i sympozjum pod wspólnym tytułem *DE – MO – KRA – CJA (2016)* stanowiły sposobność do dyskusji o wewnętrznych problemach polskiego społeczeństwa, prowadzonej ponad politycznymi podziałami i z ogromnym szacunkiem dla pluralizmu. Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki, postanowiliśmy przedstawić rozwiniętą opinię nt. działalności Galerii Labirynt i odnieść się szczegółowo do kontrowersji związanych z jej bieżącymi aktywnościami. Jednocześnie pragniemy zaapelować do władz Lublina o organizację uczciwego i transparentnego konkursu na Dyrektora/Dyrektorke Galerii Labirynt. Ważne jest, by w komisji konkursowej zasiadły osoby przygotowane merytorycznie, jak i to, by przy jej formowaniu dołożyć wszelkich starań na rzecz uniknięcia konfliktu interesów. Ze swojej strony deklarujemy gotowość do współpracy przy organizacji takiego konkursu; jako organizacja zrzeszająca profesjonalnych krytyków sztuki i powiązana z UNESCO zobowiązujemy się oddelegować niezależnego opiniodawcę/opiniodawczynię.

Galeria Labirynt jest instytucją niezwykle na mapie instytucji sztuki w Polsce. Jej historia pokrywa się z historią rozwoju najważniejszych nurtów awangardowych na terenie naszego kraju; nurtów istotnych jednak – co ważne – w perspektywie globalnej. Bez Galerii Labirynt

i działalności Andrzeja Mroczyka – jej wieloletniego dyrektora – sztuka współczesna w Polsce byłaby uboższa o wiele osiągnięć z czasu rewolucji artystycznej, jaką dziś utożsamia się z powstaniem sztuki konceptualnej i jej rozlicznych kontynuacji. To właśnie dzięki wydarzeniom w Labiryncie te przełomowe dla sztuki światowej zjawiska przenikały do praktyk polskich artystów. Galeria była miejscem kontaktów międzynarodowych, dzięki którym rodzima sztuka zyskiwała znaczenie poza lokalnym obiegiem. W latach osiemdziesiątych, w okresie stanu wojennego, galeria utrzymała swoją wysoką pozycję na scenie sztuki polskiej. Jako jedna z nielicznych placówek cieszyła się zaufaniem artystów i pozostała ostoją sztuki współczesnej. To w dużej mierze dzięki Labiryntowi sztuka w Polsce nie straciła w tych trudnych czasach kontaktu z trendami sztuki światowej. Z kolei od jego ciągłości zależał w dużej mierze sukces, jaki w następnych dekadach polscy artyści odnieśli w skali międzynarodowej. Galeria Labirynt nie jest więc po prostu jedną z instytucji wystawienniczych sztuki w Polsce. Jest jednym z kluczowych elementów historii sztuki współczesnej w Polsce, składających się na historię sztuki światowej. Podkreślamy to jako organizacja profesjonalistów zajmujących się sztuką współczesną.

W ostatnich latach, pod dyrekcją Waldemara Tatarczuka, Galeria Labirynt utrzymała zdobytą wcześniej pozycję, a zarazem sprostała wyzwaniom zmieniającego się świata. Waldemar Tatarczuk zadbał o historię tego miejsca, z całą świadomością jego znaczenia. Utworzył archiwum, wciąż rozbudowywane, które stało się ważnym miejscem pracy dla wielu badaczy sztuki. Dzięki jego dostępności sztuka, która wydarzała się niegdyś w Lublinie, nie zginęła w odmętach historii, ale wciąż żyje we współczesnych opracowaniach, artykułach, książkach i wystawach. Waldemar Tatarczuk bardzo dobrze wykorzystał możliwości stwarzane przez obecną lokalizację Labiryntu i zbudował program, w którym podejmowane są zagadnienia kluczowe dla sztuki współczesnej. Dzięki temu odbiorcy sztuki w Lublinie pozostają na bieżąco z rozwojem sztuki, kultury oraz społeczeństw na całym świecie. Krajowa pozycja galerii pozostaje przy tym niezwykle silna. Dzięki kierownictwu Waldemara Tatarczuka Lublin nadal jest ważnym miejscem na mapie sztuki w Polsce. Zarazem jego starania spowodowały, że Labirynt zyskał szczególną tożsamość – przede wszystkim dzięki relacjom nawiązywanym z artystami i instytucjami zza wschodniej granicy. Rozbudowa kontaktów regionalnych jest w pełni zasługą Waldemara Tatarczuka. Dzięki jego działalności Lublin stał się regionalnym centrum wymiany kulturalnej. Galeria ma więc ogromne zasługi dla sztuki polskiej, a dla Lublina jest świadectwem nowoczesności. Zaprzepaszczenie tego dorobku byłoby wielką stratą dla miasta i kraju.

Galeria Labirynt – także ze względu na swoje usytuowanie przy ulicy przy ul. ks. Popiełuszki – jest dzisiaj szczególnie wrażliwa na mowę nienawiści i pogardy i cyniczne ataki na tle politycznym. Wystawa *Jesteśmy ludźmi* powstała tymczasem jako odpowiedź na mowę nienawiści, która wytwarza sztuczne podziały w polskim społeczeństwie i stała się narzędziem zbijania politycznego kapitału przez środowiska wrogie demokracji. Homofobia jest równoważna z dyskryminacją praw człowieka, niezgodna z prawem polskim i europejskim. Po straszliwym wieku XX, kiedy homoseksualistów wtrącano do więzień i oznaczano różowymi trójkątami, w Europie – a szczególnie w Polsce, tak okrutnie naznaczonej totalitaryzmem – nie może być miejsca na dyskryminację ze względu na rasę, płeć czy orientację seksualną. Tytuł

wystawy *Jesteśmy ludźmi* to głęboko humanistyczne credo, którym dyrektor Tatarczuk przyciągnął ponad stu artystów z całej Polski, a także artystów zagranicznych. Kierowani odruchem serca i solidarności, wysłali swoje prace do Labiryntu dobrowolnie. Była to akcja oddolna, podobna w swej spontaniczności do działań z pamiętnych lat 80. Galeria nie przewidziała za udział w wystawie żadnych honorariów. Artyści, skądinąd, wcale ich nie chcieli, ponieważ ich celem było danie wyrazu swoim najgłębszym przekonaniom. Ludzie sztuki byli przy tym dumni z Prezydenta Miasta Lublina, który jako organizator instytucji nie ugiął się przed żądaniem cenzury i fałszywą retoryką „kontrowersji”. Godność ludzi nie jest jednak kwestią kontrowersyjną. Jako zarząd Sekcji Polskiej AICA – organizacji działającej pod patronatem UNESCO – wyrażamy zadowolenie, że wolność słowa, służąca równości obywateli wobec prawa, znalazła w Lublinie obrońców nie tylko w osobie Waldemara Tatarczuka i współpracujących z Galerią artystów, ale i włodarza miasta. Podobnie stało się przy okazji kolejnej wystawy *Nigdy nie będziesz szła sama*. Tym razem chodziło o prawa kobiet. Obie wystawy zostały uznane wyjątkowo zgodnie przez całe środowisko za wystawy wybitne, co znalazło swój wyraz także w przyznaniu dyrektorowi Tatarczukowi nagrody O!łnienia w kategorii „Sztuki wizualne”.

Idea obu wspomnianych wystaw wyniknęła z przekonania, że autonomia sztuki jest iluzją w momencie, gdy nie są przestrzegane prawa człowieka. Milczenie to wyrażanie zgody na krzywdę drugiego człowieka. Lublin i Galeria Labirynt to dziś ważne miejsca w Europie - miejsca, gdzie jasno i wyraziście wybrzmiewa solidarność polskiej kultury z prześladowanymi. Wyraz takiej postawie dyrektor Tatarczuk dawał niejednokrotnie w kontekście wydarzeń z wschodniej granicy kraju – m.in. w trakcie wojny w Donbasie. Jako Zarząd Sekcji Polskiej AICA chcemy wyrazić szacunek wobec działań dyrektora Tatarczuka, ale i ufność, że rozpisanie konkursu na nowego dyrektora Galerii Labirynt nie będzie służyło promowaniu cynicznych postaw politycznych i hipokryzji.

Z poważaniem,

Zarząd Sekcji Polskiej AICA

Magdalena Ujma – Prezeska
Małgorzata Kaźmierczak – Wiceprezeska
Piotr Kosiewski – Wiceprezes
Bartłomiej Gutowski – Skarbnik
Arkadiusz Półtorak – Sekretarz
Łukasz Guzek – Członek Zarządu
Anna Markowska – Członkini Zarządu